

Naapuriavun merkitys senioriasumisessa

Virve Repo

Tutkijatohtori

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatieteet

virve.repo@tuni.fi

Taustaa

- Aging-in-place, paikallaan ikääntyminen, paikassa ikääntyminen
- Vaatii onnistuakseen resursseja ja palveluja
- Hyvinvointialueiden perustaminen 2023
- Nykyhallituksen politiikka
- Monet kotona asuvat ikääntyneet tarvitsevat myös epävirallista apua (sukulaiset, tuttavat, naapurit)

Tutkimuskysymykset

- Millaisia arkipäivän tiloja avunantaminen- ja saaminen tuottaa?
- Millaisia tilallisia vaikutuksia avunannolla- ja saamisella on?
- Miten tila vuorovaikuttaa avunannon- ja saamiseen kanssa?

Apu ja solidaarisuus

- Apu lasketaan usein epäviralliseksi ja sellaiseksi josta ei saa taloudellista hyötyä
- Kuitenkin avun antamisen edellytyksenä on aika, taloudellinen tilanne ja joissain tapauksissa altruistinen asenne (Bertogg & Koos, 2021)
- Solidaarisuus liittyy motivaatioon auttaa (Laitinen & Pessi 2015), mutta myös ajatukseen vastavuoroisesta avusta (Habermas 2013)
- Jaetut tunteet ja affektit “Olemme kaikki samassa veneessä” (Prainsack & Bruyx 2012)
- Solidaarisuudella on erilaisia muotoja
- Tilallinen solidaarisuus (spatial solidarity)

Social Science & Medicine

Volume 358, October 2024, 117264

Spatial solidarity among older adults in age-related housing

[Virve Repo](#)

[Show more](#)

[+](#) Add to Mendeley [Share](#) [Cite](#)

<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2024.117264>

[Get rights and content](#)

Under a [Creative Commons license](#)

 open access

Tutkimuskohde

- Senioritalo yli 65-vuotiaille (tai liikuntarajoitteisille)
- Säätiön omistama, tavallisia vuokra-asuntoja, palvelut hankkii jokainen erikseen
- Rakennettu 1990, 70 esteetöntä asuntoa 41–50m² neljässä kerroksessa
- Yhteinen tila ala-aulassa
- Talossa toiminut aiemmin talonmies, joka auttanut arkisissa asioissa virka-aikaan, järjestänyt toimintaa ja ylläpitänyt yhteisöllisyyttä. Tämä oli poistunut ja korvattu kerran viikossa pidettävällä isännöitsijän tunnilla

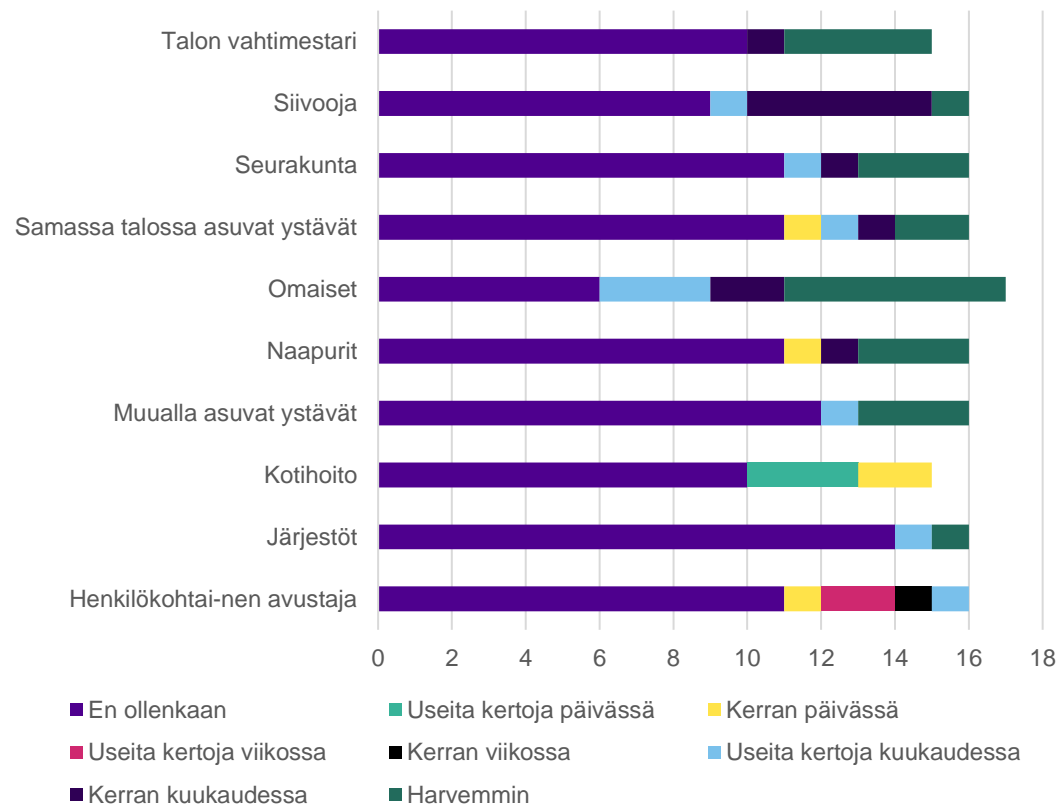

Menetelmät

- Avaininformantti
- Havainnointi
- Yhdeksän syvähaastattelua
- Kysely (n=70), vastausprosentti 28,6 % (n=20). Kyselyn vastaajien keski-ikä oli 72,2 vuotta, nuorin 63-vuotias ja vanhin 90-vuotias. Vastaajat olivat asuneet talossa keskimäärin 6,8 vuotta, osa oli asunut yli kymmenen vuotta, mutta osa vasta muutaman kuukauden

Avun lähteet

Mistä saat tällä hetkellä apua?

- 40% vastaajista ei omasta mielestään tarvitse apua.
- Apua tarvitsevat saivat sitä mm. sukulaisilta, naapureilta ja ystäviltä, sekä ns. virallisten tahojen kautta, kuten henkilökohtaiselta avustajalta, tai kotihoidon kautta.
- Useimmiten apua saatiin kotihoidon hoitajilta, jotka saattoivat vieraila asukkaan kotona monta kertaa päivässä
- Päivittäistä apua saatiin myös henkilökohtaiselta avustajalta, naapureilta ja samassa talossa asuvilta ystäviltä
- Järjestöt ja seurakunta mainittiin avunantajina harvemmin

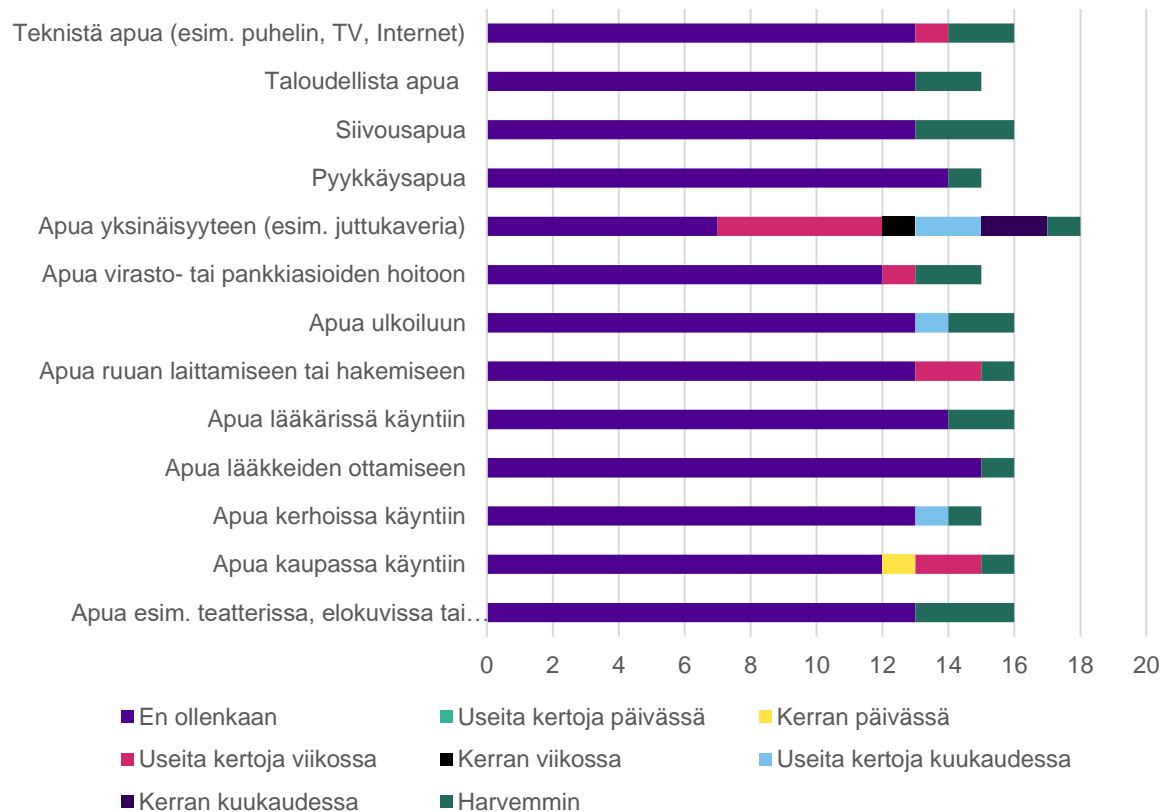

Avun tarpeet

- Apua tarvittiin lisää: ikkunoiden aukaisut ja lämmön säätely, pyörätuolin huolto, taloudellinen apu, taloustyöt, ruuan valmistus, digiasiat, asunnon siivous, tiskit, jätteiden kuljetus, kaupassa käynti
- Vastaajista 30% koki saavansa tarpeeksi apua, 30% koki, ettei saa riittävästi apua. 40% koki ettei tarvitse apua tai jätti vastaamatta kysymykseen
- 43,8% vastaajista kaipasi taloon vahtimestaria, jonka kanssa olisi helppo asioida, lisäisi turvallisuuden tunnetta ja olisi sellainen olo, että ikääntyneet joutuvat pärjäämään yksin

Avun antaminen

Millaista apua annat samassa talossa asuville hlöille?

- Talossa vain muutamat tietyt ihmiset auttoivat muita arkipäivän asioissa, kuten kauppataavaroiden hakemisessa tai teknisten laitteiden kanssa
  - “Muiden auttaminen on absurdi ajatus, sillä tarvitsemme itse apua”
- 61.1% vastaajista kertoi auttavansa muita pitämällä heille seuraan päivittäin
  - Yksinäisyyden torjunta

Avun antaminen

- Avunantamisen syitä:
  - Empatia muita kohtaan
  - Samalla voi jutella toisten kanssa ja olla yhdessä naapureiden kanssa
  - On kiva auttaa/auttamisen halusta
  - On normaalia käytöstä auttaa, jos joku pyytää apua
  - Kotihoito ei riitä
- Eräs vastaaja kertoi, että talossa on hänen mielestään erilaisia kuppikuntia, jotka auttavat toisiaan, mutta hän on jäänyt ulkopuolelle.

Apu, solidaarisuus ja arkipäivän tilat

- Toisten auttaminen, kuten käyminen kaupassa ja ruoan hakeminen seurakunnalta tuottaa tietynlaisia arkipäivän tiloja ja tilallisia rutiineja
- Avun saaminen muuttaa myös henkilön kodin tilaa
- Avunantaminen riippuu henkilön fyysisestä kunnosta ja siitä, miten saavutettava ympäristö on
- Kriittisesti ajateltuna auttaminen voi myös passivoittaa joitain autettavia ja se saattaa johtaa myös avunantajien hyväksikäyttöön

Solidaarisuus vastaan systeemi

- Talon isännöinnin kanssa asiointi ja palveluiden alasajo
“Nyt näet millaista täällä on. Heikot auttaa vielä heikompia”
- “Tiedostan, etten asu palvelutalossa, mutta meitä vanhuksia kohdellaan oudosti”
- Ei tulla kuulluksi hallinnon puolelta
- Luotetaan siihen, että ikääntyneet auttavat toisiaan
- Lakiseikat liittyen epäviralliseen apuun

Lopuksi

- Ikäsidonnainen asuminen näyttää hyvältä asumismuodolta solidaarisuuden kannalta, sillä asukkaat ymmärtävät toistensa tilannetta
  - Naapuriavun merkitys korostuu yksinäisyyden torjunnassa
- Vastavuoroinen apu ei kuitenkaan välttämättä ole mahdollista esimerkiksi fyysisten seikkojen takia
  - Auttaminen jää niiden harteille, jotka siihen pystyvät ja se voi olla uuvuttavaa
  - Apu saattaa myös ulossulkea joitain henkilöitä
  - Naapuriapu ei saisi olla vaihtoehto viralliselle hoivalle

Kiitos!

virve.repo@tuni.fi